

Република Србија
АПЕЛАЦИОНИ
СУД У БЕОГРАДУ
Гж1 629/23
26.4.2023. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

АПЕЛАЦИОНИ СУД У БЕОГРАДУ, у већу састављеном од судија Гордане Тошић, председника већа, Милице Аксентијевић и Љиљане Милосављевић, чланова већа, у парници из радног односа тужиље АА из ..., чији је пуномоћник Зоран Јанићијевић, адвокат из Новог Пазара, ул. 28. Новембра бр. 47/1, против туженог Завода за јавно здравље Приштина, са седиштем у Косовској Митровици, ул. Анри Динана бб, чији је пуномоћник Александар Чамагић, адвокат из Београда, Булевар Михајла Пупина бр. 165А, ради поништаја решења и накнаде штете, одлучујући о жалби тужиље, изјављеној против пресуде Првог основног суда у Београду П1 1327/19 од 22.9.2022. године у седници већа одржаној дана 26.4.2024. године, донео је

ПРЕСУДУ

ПОТВРЂУЈЕ СЕ пресуда Првог основног суда у Београду П1 1327/19 од 22.9.2022. године у ставу другом изреке и жалба тужиље у том делу **ОДБИЈА**, као неоснована.

УКИДА СЕ пресуда Првог основног суда у Београду П1 1327/19 од 22.9.2022. године у ставовима првом и трећем изреке и предмет у том делу **ВРАЋА** првостепеном суду, на поновно суђење.

Образложење

Пресудом Првог основног суда у Београду П1 1327/19 од 22.9.2022. године, ставом првим изреке, одбијен је као неоснован тужбени захтев тужиље којим је тражила да се обавезе тужени да тужиљи исплати накнаду штете у висини зараде коју би примала да је радила, за период од 1.4.2013. године до 31.12.2014. године, у појединачно опредељеним месечним износима, у вредности и са затезном каматом, као у садржају тог става. Ставом другим изреке, одбијен је као неоснован тужбени захтев тужиље којим је тражила да се поништи као незаконито решење туженог бр. 1294 од

28.12.2015. године о отказу уговора о раду тужиле, те да исто не производи правне последице. Ставом трећим изреке, обавезана је тужилца да туженом накнади трошкове парничног поступка у износу од 126.000,00 динара, са затезном каматом од дана извршности пресуде, до исплате.

Против наведене пресуде тужилца је благовремено изјавила жалбу, због битне повреде одредаба парничног поступка, погрешно и непотпуно утврђеног чињеничног стања и погрешне примене материјалног права. Жалбене разлоге је образложила и жалбене предлоге изнела.

Испитујући првостепену пресуду у границама овлашћења прописаних чланом 386. Закона о парничном поступку (“Службени гласник РС”, бр.72/11...18/20), Апелациони суд у Београду је оценио да је жалба тужиле делимично основана.

У првостепеном поступку, у потврђеном делу пресуде, нису учињене битне повреде одредаба парничног поступка прописане одредбом члана 374. став 2. тачке 1, 2, 3, 5, 7. и 9. Закона о парничном поступку, на које другостепени пази по службеној дужности, као ни друге битне повреде одредаба парничног поступка, на које се указује у жалби.

Према чињеничном стању, утврђеном у поступку пред првостепеним судом, тужилца је била у радном односу код туженог на неодређено време на пословима Тужилца је била упућена привремено на рад код другог послодавца ... пошто је тужени, на основу Одлуке број 682 од 6.8.2012. године, ... дао у закуп ... и то у периоду од 01.09.2012. године до 01.09.2017. године. Тужилца је закључила уговор о раду са послодавцем...на одређено време, за период од 01.09.2012. године до 31.12.2012. године и за период од 01.01.2013. године до 31.08.2013. године, за обављање послова ... са пуним радним временом и уговореном исплатом минималне зараде за стандардни учинак и пуно радно време. Због неиспуњавања уговорних обавеза закупца ..., тужени је раскинуо уговор о закупу закључно са даном 24.8.2015. године, директор туженог је дана 21.8.2014. године донео одлуку да се радници радне јединице Завода у Лепосавићу привремено упућени на рад, међу њима и тужилца, врате у матичну установу почев од 1.9.2014. године због немогућности организовања процеса рада и неизвршавања уговорних обавеза ... Закључком Владе РС 05 бр. 112-10601/2015 од дана 2.10.2015. године, Влада се сагласила да здравствене установе из Уредбе о плану мреже здравствених установа са подручја Аутономске покрајине Косово и Метохија, у циљу решавања вишегодишњих проблема у погледу кадровске обезбеђености и рационализације запослених у тим здравственим установама, у року од 30 дана од дана доношења овог закључка, утврде број запослених за чијим радом је престала потреба. Препоручено је здравственим установама да у року од 7 дана доставе Министарству здравља податке о броју запослених за чијим радом је престала потреба, као и податке о висини износа дуговања по основу неисплаћених накнада од 1.6.2014.године до дана престанка радног односа и податке о висини износа отпремине. Одлуком председника Управног одбора туженог број 1199/1 од 1.12.2015. године затворен је пословни простор Организационе јединице ЗЗЈЗ Косовска Митровица-Јединица за производњу инфузионих раствора и раствора за хемодијализу у Лепосавићу због раскида уговора о закупу и немогућности организовања даљег процеса рада. Одлуком туженог о покретању поступка за решавање запослених број 1201/1 од 1.12.2015. године покренут

је поступак решавања вишка запослених у Заводу за јавно здравље Приштана, а Одлука о увођењу економских и организационих промена број 1202/1 од 1.12.2015. године условљена је изменом правилника о организацији и систематизацији послова туженог, односно било је неопходно смањење броја запослених код туженог, те је утврђено да престаје потреба за радом за укупно 11 радника туженог, међу којима је и тужиља (са IV степеном стручне спреме, ... година старости и стажом осигурања у трајању од 11 година). Тужени је донео Програм решавања вишка запослених број 1203/1 дана 1.12.2015. године у којем је наведено да је разлог престанка потребе за радом запослених због економско организационих промена, као објективних разлога уз навођење да је укупно 11 радника до јануара месеца 2007. године који су били радници Здравственог центра Косовска Митровица, а потом запослени код туженог, те да су од 1.1.2011. године до 1.9.2012. године примали минималну зараду, где је након тога пословни простор туженог дат под закуп код "..., при чему су ти радници упућени на рад код новог послодавца. С обзиром на то да купац није исплаћивао уговорени износ запосленима дошло је до раскида уговора о закупу. Услед престанка са радом-гашења Завода у Лепосавићу укупан број радника за чијим је радом престала потреба је 11. Претходно је прибављено мишљење репрезентативног синдиката код послодавца и Националне службе за запошљавање на донети Програм за решавање вишка запослених број 1203/1 од 01.12.2015. године. Решењем туженог број 1294 од 28.12.2015. године тужиљи је отказан уговор о раду закључен са туженим под бројем 85 дана 22.01.2007. године, као вишку запослених услед престанка рада Организационе јединице. У решењу је наведено да тужиљи престаје радни однос код туженог закључно са 31.12.2015. године, јер је услед економских и организационих промена престала потреба за радом који обавља тужиља, а не може јој се обезбедити обављање других послова, односно оспособљавање за рад на другим пословима. Тужиљи је након отказа уговора о раду исплаћена отпремнина у износу од 103.716,00 динара. Из налаза и мишљења сталног судског вештака економско-финансијску област Божидара Ждраљевића од 31.01.2022. године, утврђено је да зарада коју би тужиља остварила у периоду од 01.04.2013. године до 31.12.2015. године да је радила код туженог износи 674.008,00 динара, да износ исплаћених зарада износи 264.306,00 динара, те да дуг туженог на име неисплаћених зарада тужиљи износи 409.702,00 динара.

Полазећи од утврђеног чињеничног стања, првостепени суд је закључио да образложење решења о отказу уговора о раду садрже конкретне и јасне разлоге престанка потребе за радом тужиље, односно да је у њему наведено шта је претходило отказу, тј, да је РЈ Завода престала са радом и да тужени више није обављао делатност, те да није постојала могућност производње лекова и организовања производње. Првостепени суд је оценио да није било места примени критеријума за утврђивање вишка запослених и излагању запослених конкуренцији са другим запосленима, јер се критеријуми примењују у случају смањења броја извршилаца на одређеним пословима, а да у конкретном случају разлог престанка потребе за радом запослених су економско организационе промене као објективни разлози. Услед затварања пословног простора наведене организационе јединице због раскида уговора о закупу и немогућности организовања даљег процеса рада дошло је до стварног престанка потребе за радом тужиље и није било потребе за доношењем општег акта о организацији и систематизацији, јер је престанак потребе за радом тужиље последица организационих промена, односно затварање пословног простора организационе јединице ЗЗЈЗ Косовска Митровица – јединица за производњу инфузионих раствора и раствора за

хемодијализу у Лепосавићу, због раскида уговора о закупу и немогућности организовања даљег процеса рада. Првостепени суд је оценио да тужилца до закључења главне расправе није приложила нити предложила доказе у складу са члановима 228.-231. Закона о парничном поступку да је постојало слободно радно место на које је могла бити распоређена, нити да је тужени након што је тужилци отказан уговор о раду примио у радни однос друга лица у смислу члана 182. Закона о раду. Како тужилца није учинила вероватним да је тужени доношењем побијаног решења о престанку радног односа учинио акт дискриминације, то је првостепени суд утврдио да тужилца није стављена у неповољнији положај у односу на друге запослене, имајући у виду објективни статус радника за чијим је радом престала потреба, те да је тужилца проглашена технолошким вишком јер је тужени због престанка потребе за радом 11 запослених донео Програм решавања вишка запослених и тужилци исплатио отпремнину, па је применом одредаба чланова 153, 154, 155, 156, 157, 158, 174, 179. став 5. тачка 1, 185. став 1. и члана 186. став 1. Закона о раду оценио да је тужбени захтев тужилце за поништај решења о отказу уговора о раду бр.1294 од 28.12.2015. године неоснован и да је решење донето у законито спроведеном поступку, па је одлучио као у ставу другом изреке побијане пресуде.

Првостепени суд је одбио као неоснован захтев тужилце за накнаду штете на име зараде коју би примила да је радила од 1.4.2013. године до 31.12.2014. године. Наиме, међу парничним странкама није било спорно да је тужилца уз њену сагласност упућена привремено на рад код другог послодавца почев од 1.9.2012. године па до 1.9.2017. године. Како је тужилца са послодавцем ... закључивала уговоре о раду на одређено време за период од 1.9.2012. године до 31.8.2013. године, којима је била предвиђена исплата минималне зараде за стандарни учинак и пуно време, то је за наведени период обавеза исплата зараде тужилци била на тадашњем послодавцу, односно ... Првостепени суд је имао у виду да се тужилца на основу Одлуке директора туженог бр. 937/1 од 21.8.2014. године, почев од 1.9.2014. године вратила у матичну установу због немогућности организовања процеса рада и неизвршавања уговорних обавеза ..., а да је решење о отказу уговора о раду тужилци донето 28.12.2015. године, чиме би по редовном току ствари у том делу спорног периода исплата зараде била обавеза туженог. Међутим, тужилца до закључења главне расправе није у смислу чланова 228.-231. Закона о парничном поступку доказала да је у том периоду одлазила на посао и извршавала радне задатке по налогу туженог, односно није доказали да је фактички радили и остварила ефективне сате рада, нити је доказала своје присуство на раду код туженог, па је применом одредаба чланова 104. и 105. Закона о раду донео одлуку као у ставу првом изреке побијане пресуде.

На правилно и потпуно утврђено чињенично стање, у потврђеном делу пресуде, првостепени суд је правилно применио материјално право и за своју одлуку дао довољне и јасне разлоге, које у свему прихвата и другостепени суд.

Одредбом члана 179. став 5. тачка 1. Закона о раду ("Службени гласник РС", број 24/05...75/14), прописано је да запосленом може да престане радни однос ако за то постоји оправдани разлог који се односи на потребе послодавца и то ако услед технолошких, економских или организационих промена престане потреба за обављањем одређеног посла или дође до смањења обима посла.

Сходно цитираној одредби, када за то постоје оправдани разлози, послодавац је, у смислу правила из члана 179. став 5. тачка 1. Закона о раду (“Службени гласник РС”, број 24/05...75/14), овлашћен да запосленом откаже уговор о раду, ако услед технолошких, економских или организационих промена престане потреба за обављањем одређеног посла или дође до смањења обима посла.

У конкретном случају, тужила је била у радном односу код туженог на неодређено време на пословима радника на припреми амбалаже у јединици Завода за производњу инфузионих раствора и раствора за хемодијализу у Лепосавићу. Међутим, тужили је отказан уговор о раду због престанка потребе за обављањем послова на којима је радила, услед економских, организационих и технолошких промена, изазваних затварањем пословног простора организационе јединице за производњу инфузионих раствора и раствора за хемодијализу у Лепосавићу у којој је тужила радила и немогућности туженог да организује процес рада, услед немогућности туженог као здравствене установа да обавља делатност производње лекова. У време доношења оспореног решења о отказу уговора о раду тужили, тужени послодавац није имао упражњено радно место које одговара стручној спреми, знању и способностима тужиле. У року из члана 182, Закона о раду, послодавац није на истим пословима запослио друго лице, па је, супротно наводима жалбе тужиле, правилан закључак првостепеног суда да су у конкретном случају постојали оправдани разлози за отказ уговора о раду тужили из разлога који се односе на потребе послодавца и да је оспорено решење донето у законито спроведеној процедури.

Одредбама члана 231. Закона о парничном поступку, прописано је да ако суд на основу изведених доказа (члан 8.) не може са сигурношћу да утврди неку чињеницу, о постојању чињенице примениће правила о терету доказивања (став 1.). Странка која тврди да има неко право, сноси терет доказивања чињенице која је битна за настанак или остваривање права, ако законом није другачије прописано (став 2.).

У конкретном случају, на тужили је био терет доказивања чињенице да је у време престанка радног односа, тужени послодавац имао упражњено радно место које одговара њеној стручној спреми, знању и способностима, а наведену чињеницу тужила до закључења главне расправе пред првостепеним судом није доказала.

Наводи тужиле у жалби да није било вредновања запослених током поступка утврђивања вишка запослених сходно Закону о начину уређивања вишка запослених у јавном сектору, као и да тужени приликом утврђивања категорије радника за чијим радом је престала потреба није применио Закон о одређеивању максималног броја запослених у јавном сектору, нису од утицаја на другачију одлуку по жалби, с обзиром на то да је у конкретном случају престала са радом организациона јединица у којој је тужила радила, те тужени није морао да утврђује критеријуме у погледу оцене ко од запослених може бити проглашен као технолошки вишак.

Супротно наводима жалбе тужиле, изрека првостепене пресуде, у потврђеном делу, је разумљива и не противречи разлозима датим о свим битним чињеницама, који су јасни и непротивречни, а о битним чињеницама не постоји противречност између онога што се у разлозима пресуде наводи о садржини изведених доказа и самих тих доказа, па се неосновано указује на учињену битну повреду поступка из члана 374. став

2. тачка 12. Закона о парничном поступку, јер пресуда такве недостатке нема и може се испитати.

Цењени су и остали наводи жалбе тужиље, али нису од значаја за другачију одлуку, јер се њима не доводе у сумњу правилност и потпуност утврђеног чињеничног стања и правилност примењеног материјалног права, па је првостепена пресуда потврђена у ставу другом изреке.

Међутим, одлука којом је првостепени суд одбио тужбени захтев тужиље за исплату накнаде штете у висини зараде коју би примала да је радила у периоду од 1.4.2013. године до 31.12.2014. године у траженим износима, не може се прихватити као правилна, јер је суд њеним доношењем учинио битну повреду одредаба парничног поступка прописану чланом 374. став 2. тачка 12. Закона о парничном поступку, на коју тужиља основано указује у жалби. Наведена битна повреда одредаба парничног поступка састоји се у томе што су разлози о битној чињеници, закључку првостепеног суда да тужиљи не припада право на зараду за тражени период, нејасни, па пресуда у том делу има недостатака због којих се не може испитати. Ово из разлога јер је првостепени суд утврдио да је тужиља упућена на рад код другог послодавца ..., почев од 1.9.2012. године до 1.9.2017. године и да је са тим послодавцем закључила уговор о раду на одређено време за период од 1.9.2012. године до 31.8.2013. године, па је закључио да је за наведени период обавеза исплате зараде била на послодавцу ..., док је након тог периода исплата зарада била обавеза туженог, али како тужиља није доказала да је у том периоду долазила на посао и обављала фактички рад, то је закључио и да тужиљи у том периоду не припада право на зараду.

Овакав закључак се не може сматрати јасним с обзиром на то да је првостепени суд пропустио да оцени и од каквог значаја је чињеница да је тужиљи на име неисплаћених зарада тужени исплатио износ од 264.306,00 динара, што је суд утврдио из налаза и мишљења судског вештака за економско-финансијску област, који је у целости прихватио, а коју чињеницу је пропустио да цени, као и чињеницу наведену у налазу и мишљењу вештака да је тужени тужиљи исплаћивао зараду у периоду од децембра 2014. до децембра 2015. године. Такође, првостепени суд је пропустио да оцени налаз и мишљење судског вештака у коме је наведено да је тужени тужиљи исплаћивао зараду у периоду од децембра 2014. године до децембра 2015. године.

Из наведених разлога, не може се сматрати јасним закључак првостепеног суда да тужиљи не припада право на исплату накнаде штете у висини минималне зараде за тражени период.

Поред тога, не може се сматрати ни да је првостепени суд правилно применио материјално право, на чију правилну примену другостепени суд пази по службеној дужности, због чега је и чињенично стање погрешно и потпуно утврђено, а на које недостатке и тужиља основано указује у жалби.

За правилну примену материјалног права у конкретном случају, било је потребно утврдити и битну чињеницу да ли је тужени у спорном периоду тужиљи исплаћивао зараду иако тужиља фактички није обављала рад и, уколико јесте, у ком износу јој је зарада исплаћивана, као и чињеницу за који период је тужиљи на име

неисплаћених зарада исплаћен износ од 264.306,00 динара, које чињенице је првостепени суд пропустио да утврди.

Како се због наведених недостатака првостепена пресуда у ставу првом изреке не може сматрати правилном и законитом, то је у том делу укинута.

Укинуто је и решење о трошковима поступка, садржано у ставу трећем изреке побијане пресуде, јер одлука у том делу зависи од коначног исхода спора и успеха странака у парници.

У поновном поступку првостепени суд ће отклонити недостатке на које му је указано овим решењем, те ће оценом изведених доказа, у смислу одредбе члана 8. Закона о парничном поступку, поуздано и потпуно утврдити све битне чињенице и правилном применом материјалног права поново ће одлучити о преосталом тужбеном захтеву тужиље, а за своју одлуку ће дати јасне и аргументоване разлоге.

Из изнетих разлога, Апелациони суд у Београду је применом одредаба чланова 390, 391. став 1, члана 392. став 2, 401. тачка 3. и 165. став 3. и 4. Закона о парничном поступку (“ Службени гласник РС”, бр.72/11...55/14), одлучио као у изреци ове пресуде.

**Председник већа – судија
Гордана Тошић, с.р.**

**За тачност отправка
Управитељ писарнице
Јасмина Ђокић**